

Wstęp

Niniejszy tom „Warsztatów z Geografii Turyzmu” jest kolejną publikacją przygotowaną na VII kongres Krajoznawstwa Polskiego, który miał się odbyć w 2020 r. w Łodzi jako wspólne przedsięwzięcie Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego oraz Instytutu Geografii Miast i Turyzmu Wydziału Nauk Geograficznych Uniwersytetu Łódzkiego. Niestety, pandemia pokrzyżowała plany organizatorów i Kongres się nie odbył. Postanowiono jednak, systematycznie wydawać przesłane na Kongres opracowania, publikując je w serii monografii „Warsztaty z Geografii Turyzmu” oraz w roczniku „Ziemia”.

W 11 tomie „Warsztatów z Geografii Turyzmu”, podzielonym na część pierwszą – *Turystyka* oraz część drugą – *Krajoznawstwo*, zawarto 13 referatów, przygotowanych głównie przez pracowników wyższych uczelni oraz specjalistów z różnych dziedzin, z czego 10 prac bezpośrednio nawiązuje do tematyki Kongresu, którego hasło przewodnie to: „Krajoznawstwo wobec tradycji i wyzwań współczesności”.

W artykułach umieszczonych w części pierwszej poruszona została problematyka pandemii i jej wpływu na sytuację w turystyce z punktu widzenia turysty, który musiał weryfikować swe plany i zamierzenia oraz ośrodków recepcyjnych, zobligowanych do zawieszenia lub drastycznego ograniczenia działalności. Artykuły te skłaniają do szerszej refleksji nad skutkami pandemii dla turystyki, choć trudno w obecnej chwili przewidywać jej stan po ustąpieniu zagrożenia epidemiologicznego.

Ponadto w części pierwszej przeważają teksty poświęcone wybranym rejonom Polski północnej z perspektywy różnych form turystyki kwalifikowanej: rowerowej, kajakowej i żeglarskiej, pieszej oraz kolejowej. Dwa artykuły dotyczą społecznych i edukacyjnych aspektów turystyki, między innymi jej wykorzystania w procesie integracji społecznej osób z niepełnosprawnością.

W części drugiej tomu dominuje tematyka związana z przeobrażeniami krajobrazu. Tutaj również poruszona została problematyka pandemii, ale w szerszym aspekcie historycznym. Ukazano bowiem zmiany

w krajobrazie, które były następstwami pandemii począwszy od czasów antycznych, obrazując również skutki koronawirusa SARS-CoV-2.

Pozostałe artykuły, w których omówiono zmiany krajobrazu, dotyczyły terenów nadmorskich, krajobrazów górniczych oraz osadnictwa olęderskiego w Wielkopolsce. Nowością dla krajoznawców może być artykuł o namuliskach jaskiniowych, ponieważ jest to tematyka słabo spopularyzowana. Kwestie społeczne poruszono w artykule ukazującym sposoby wykorzystania metod andragogiki, pomocne w działalności krajoznawczej.

Zaletą publikowanych w tomie artykułów jest ich szata graficzna. Zwraça uwagę staranny dobór fotografii i materiałów graficznych, które niewątpliwie ułatwiają percepcję publikacji. Przedstawione teksty są dobrze udokumentowane, a ich narracja jest rzeczowa i wyważona, wnoszą do turystyki i krajoznawstwa nowe elementy poznawcze, pobudzają do refleksji i debaty nad rozmiarami i formami ruchu turystycznego oraz jego prawdopodobnymi zmianami – zwłaszcza po ustąpieniu bądź tylko złagodzeniu pandemii.

Omawiając zmiany, jakich dokonano w krajobrazie, Autorzy poddają rzetelnej analizie ich przyczyny, wskazując źródło popełnionych błędów. Zmiany w krajobrazie są czymś nieuniknionym, jednak jest podstawowa różnica pomiędzy jego przekształceniem a dewastacją. Wydaje się, iż tę tezę należy kształtować w świadomości społecznej.

Józef Partyka i Janusz Zdebski